

ALAJÕE VALLA, IISAKU VALLA, ILLUKA VALLA, MÄETAGUSE VALLA JA TUDULINNA VALLA ÜHINEMISLEPINGU SELETUSKIRI

(Avalikustamisele suunatud versioon, 17.10.2016)

Ühinemislepingu õiguslik alus:

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus § 22 loike 1 punkti 10, Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 9¹, kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse ja Iisaku Vallavolikogu ettepanek Alajõe Vallavolikogule, Mäetaguse Vallavolikogule ja Tudulinna Vallavolikogule ühinemisläbirääkimiste jätkamiseks ning Illuka Vallavolikogule ühinemisläbirääkimiste alustamiseks haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks eesmärgiga moodustada uus omavalitsusüksus (15. september 2016. a. otsus nr 151) ja Alajõe Vallavolikogu (30. september 2016. a otsus nr 22), Illuka Vallavolikogu (26. september 2016. a otsus nr 32), Mäetaguse Vallavolikogu (29. september 2016. a otsus nr 162) ja Tudulinna Vallavolikogu (29. september 2016. a otsus nr 28) otsused ettepanekuga noustumise kohta.

Vastavalt Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 9¹ lõike 2 punktile 1 lisatakse ühinemislepingule seletuskiri, milles peab olema märgitud haldusterritoriaalse korralduse muutmise vajaduse põhjendus, territooriumi suurus (pindala) ja alaliste elanike arv.

1. Haldusterritoriaalse korralduse muutmise vajaduse põhjendus

Iisaku, Alajõe, Illuka, Mäetaguse ja Tudulinna valla ühinemise üldine eesmärk on tänaste omavalitsuste juhtimisvõimekuse, tegevuse sihistatuse ja jätkusuutlikkuse oluline tugevdamine, milleks keskendatakse ühte piirkondlikku punkti täna hajutatud strateegilised funktsioonid, võimekus ja ressursid. Avalikud teenused, mida osutavad omavalitsused ja nende hallatavad asutused jäävad kodanikele kättesaadavaks.

Nimetatud omavalitsusi seob juba pikka aega tihe koostöö. Koos Lohusuu ja Avinurme vallaga moodustavad ühinevad omavalitsused ühe kolmest Ida-Virumaal tegutsevast Leader-tegevusgrupist – Peipsi-Alutaguse Koostöökoja. Piirkonnal on mitmeid sarnaseid jooni. Tegemist on läbivalt maalise ja hõredalt asustatud Ida-Virumaa lõunaosas paikneva piirkonnaga, mida iseloomustavad põline elanikkond, Alutaguse põlismetsad, Peipsi järve lähedus ja suured sood. Illuka ja Mäetaguse valda, vähesel määral ka Iisaku valda, seob veel põlevkivi kaevandamine. Viimane on avaldanud ühelt poolt olulist mõju keskkonnale, teiselt poolt laekuva ressursimaksu näol omavalitsuste eelarvetele. Suuremad asulad on Iisaku alevik, millest saab ka ühineva valla keskus ja Mäetaguse alevik. Iisakus asuvad muuhulgas ka mitmeid laiemat piirkonda teenindavad asutused (nt gümnaasium, päästekomando).

Ühinemise tulemusena soovitakse luua omavalitsusüksus, mida iseloomustab hea, elanike soovidele ja ootustele vastav loodus- ja elukeskkond ning mille erinevad piirkonnad on omavahel tihedalt seotud, kuid säilitavad samal ajal oma kultuurilise eripära. Koos tegutsetakse Peipsi põhjaranniku ning Narva jõe äärsel turismipotentsiaali eduka rakendamise nimel ja viiakse ellu

planeeritavad investeeringuprojektid. Eraldi panustatakse kvaliteetse ja konkurentsivõimelise hariduse ning piirkondade vahelise transpordiühenduse tagamisse. Veel on eesmärgiks luua mikroettevõtlust toetav keskkond, kaasata valitsemisse vabaihendusi ja elanikke ning toetada külaliikumist.

Ühinemine võimaldab pakkuda omavalitsusel kvaliteetsemaid avalikke teenuseid – sh sotsiaal- ja tervishoiuteenused, haridusteenused jne. Võimalik on korraldada ühistransporti efektiivsemalt; arendada avalikku ruumi. Ühinemisest tulenevat kõrgemat finants- ja haldussuutlikkust on võimalik rakendada erinevate valdkondade edasiarendamiseks.

Tasakaalustatud arengu ja avalike teenuste kättesaadavuse tagamiseks säilitatakse ja arendatakse kohalikke teenuskeskuseid. Valla teenuskeskused jäävad toimima vallale kuuluvates hoonetes kõigi ühinevate kohalike omavalitsusüksuste territooriumitel, kus toimub elanike vastuvõtt ja teenindamine nii sotsiaal- kui ka majandusküsimuste osas.

Ühinemislepingus lepitakse muuhulgas kokku avalike teenuste osutamist ja arendamist puudutavates põhipunktides. Lepingus on täpsemalt kirjas hariduse ja noorsootöö; kultuuri, spordi ja vaba aja; sotsiaalteenuste- ja toetuste, tervishoiu; kommunaalmajanduse ja ühistranspordi; ettevõtluse; ning keskkonna arendamise põhimõtted.

2. Ühinemisläbirääkimiste korraldus

Ühinemisläbirääkimisi toetas Rahandusministeerium, võimaldades kasutada OÜ Cumulus Consulting konsultandi Mihkel Laane abi.

Iisaku vald tegi 2015. aasta oktoobris Alajõe, Illuka, Mäetaguse, Tudulinna, Lohusuu ja Avinurme vallale ettepaneku ühinemisläbirääkimiste alustamiseks. Lohusuu Vallavolikogu vastas Iisaku Vallavolikogu ettepanekule eitavalt. Illuka Vallavolikogu lükkas haldusterritoriaalse korralduse muutmise ettepaneku tagasi, kuid oli nõus osalema läbirääkimiste protsessis vaatlejana ja vajadusel ühinema. Alajõe Vallavolikogu, Tudulinna Vallavolikogu, Mäetaguse Vallavolikogu ja Avinurme Vallavolikogu olid Iisaku Vallavolikogu ettepanekuga nõus. Ühinemisläbirääkimiste avakoosolek toimus 22. veebruaril 2016, kus osalesid Iisaku, Alajõe, Illuka, Mäetaguse, Tudulinna ja Avinurme esindajad. Avinurme vald osales läbirääkimistes 2016. aasta maikuuni, seejärel otsustas kõnelustes osalemise lõpetada. Eesmärgiga fikseerida ka formaalselt läbirääkimiste osapooled tegi Iisaku vald septembris 2016 Alajõe, Illuka, Mäetaguse ja Tudulinna vallale uue ühinemissettepaneku, millega kõik nimetatud vallad ka nõustusid.

Ühinemisläbirääkimiste tegevusi koordineeris juhtivkomisjon, kuhu kuulusid KOVide poolt määratud esindajad. Valdlike küsimusi arutati teemakomisjonides:

- haridus, noorsootöö, kultuur ja vaba aeg;
- sotsiaalteenused ja -toetused, tervishoid;
- keskkond, kommunaal, ettevõtlus ja ühistransport.

Juhtimiskorraldust ja investeringuid arutati juhtivkomisjonis.

Läbirääkimiste koosolekuid peeti rotatsiooni korras järgemööda igas ühinevas omavalitsuses, koosolekuid aitas ette valmistada ja läbi viia konsultant (OÜ Cumulus Consulting, Mihkel Laan). Võõrustaja tagas koosoleku ruumid ja tehnika ning muu vajaliku; protokollimise ja kogu kommunikatsiooni aga Iisaku Vallavalitsus. Teemakomisjonide koosolekud toimusid 24.05.2016 ja 07.06.2016. Juhtivkomisjon koosolekud toimusid 29.03.2016, 31.05.2016, 28.06.2016, 06.09.2016. Ühinemislepingut arutati laiendatud juhtivkomisjoniga, kuhu olid kaasatud ka vallasekretärid, 03.10.2016 ja 10.10.2016.

Tagamaks protsessi avaliku ja läbipaistva kajastatuse loodi eraldi kodulehekülj <http://alutaguse.kovtp.ee>, mida administreeris Iisaku Vallavalitsus. Kodulehelt leidsid asjast huvitatud infot läbirääkimiste üldise korralduse kohta (sh lingi haldusreformi kodulehele, juhtivkomisjoni kuuluvate isikute nimekirja), juhtiv- ja teemakomisjonide protokollid, **ühinemislepingu avalikustamisega seonduva** ja kontaktinfo.

Ühinemisleping oli avalikul väljapanekul ajavahemikus **25.10.2016 – 15.11.2016**. Lepinguga oli võimalik tutvuda omavalitsuste kodulehtedel ja veebilehel <http://alutaguse.kovtp.ee>. Avalikud arutelud toimusid:

- xx.xx.2016 kl xx-xx
- xx.xx.2016 kl xx-xx
- xx.xx.2016 kl xx-xx
- xx.xx.2016 kl xx-xx
- xx.xx.2016 kl xx-xx .

3. Territooriumi suurus

Läbirääkivatest KOVidest kõige suurema territooriumiga on Illuka vald (517 km²), järgnevad Tudulinna vald (276 km²), Mäetaguse vald (261 km²), Iisaku vald (258 km²) ja kõige väiksem Alajõe vald (109,61 km²). Ühinemise tulemusena moodustuva Alutaguse valla territooriumi suuruseks kujuneb 1472,61 km² (**vt ühendamavalitsuse suurus ja piirid ühinemislepingu lisa 2 “Ühineva omavalitsusüksuse kaart mõõtkavas 1:50 000”**).

4. Elanike arv

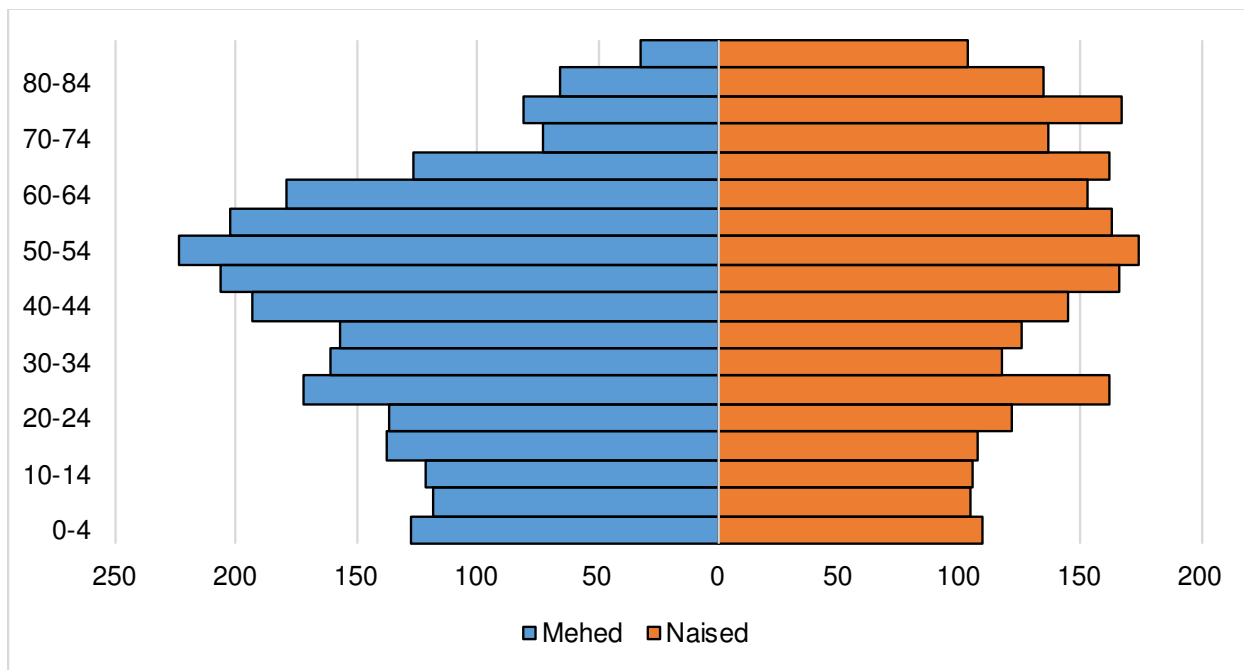
Rahvastikuregistri andmetel elas 01.01.2016. aasta seisuga Alajõe vallas 613 inimest, Iisaku vallas 1227, Illuka vallas 1056, Mäetaguse vallas 1760 ja Tudulinna vallas 437 inimest. Tabelis 1 on toodud ühinevate omavalitsuste rahvaarv suuremate vanusegruppide lõikes. Kõigis ühinevates omavalitsustes on arvukaim vanuserühm 19-64-aastased, järgnevad üle 65-aastased ja seejärel nooremad vanuserühmad. Iisaku vald ja Mäetaguse vald kerkivad esile teistest suurema 7-18 aastaste elanike kontsentratsiooniga.

Moodustuva omavalitsuse rahvaarv (võttes aluseks rahvastikuregistri andmed seisuga 01.01.2016) saab olema 5093. Vanusstruktuur üldjoontes ei muutu. Joonis 1 näitab ühineva

omavalitsuse (tuginedes Statistikaameti andmetele seisuga 01.01.2016) soolist ja vanuselist jaotust. Jätkuvalt on selges ülekaalus keskealised. Üle 65-aastaseid on veidikene rohkem kui nooremaealisi, kuid vahe on väikene. Kuni 65-aastaste seas on ülekaalus mehed, sealt edasi aga naised.

Tabel 1. Ühinevate omavalitsusüksuste rahvaarv vanusegruppide lõikes 01.01.2016. aasta seisuga (Allikas: Rahvastikuregister, 2016)

KOV/vanuserühm (arv, osakaal)	0-6	7-18	19-64	65+	KOKKU (Rahvastikuregister, seisuga 01.01.2016)
Alajõe vald	16 2,6%	19 3,1%	423 69%	155 25,3%	613
Iisaku vald	71 5,8%	142 11,6%	745 60,7%	269 22%	1227
Illuka vald	60 5,7%	88 8,3%	642 60,8%	266 25,2%	1056
Mäetaguse vald	157 8,9%	269 15,3%	1049 59,6%	285 16,2%	1760
Tudulinna vald	18 4,1%	43 9,8%	259 59,3%	117 26,8%	437
KOKKU 5 KOVi	322 6,3%	561 11%	3118 61,2%	1092 21,4%	5093

Joonis 1. Ühendamavalitsuse elanike vanuseline ja sooline jaotus 01.01.2016 (Allikas: Statistikaamet, 2016)

5. Asustustihedus

Asustustihedus on suurim Mäetaguse vallas (6,7 in/km²), järgnevad Alajõe vald (5,6 in/km²), Iisaku vald (4,6 in/km²), Illuka vald (2,0 in/km²), väikseim asustustihedus on Tudulinna vallas (1,6 in/km²). Ühendamavalitsuse asustustihedus on 3,5 in/km² kohta.

KOV	Rahvaarv (Rahvastikuregister, 01.01.2016 seisuga)	Pindala (km ²)	Asustustihedus (in/ km ²)
Alajõe vald	613	109,61	5,6
Iisaku vald	1227	258	4,6
Illuka vald	1056	517	2,0
Mäetaguse vald	1760	261	6,7
Tudulinna vald	437	276	1,6
KOKKU 5 KOVi	5093	1472,61	3,5

6. Elanike arvamuse väljaselgitamise tulemused

Ajavahemikul 27-28.11.2016 toimus vastavalt ettenähtud korrale elanike arvamuse väljaselgitamine. Rahvakusitluse kaigus oli alates 16. aastastel piirkonna elanikel võimalik väljendada arvamust, kas toetatakse uhinemist või mitte.

Kokku kais nii internetis kui kusiitluspunktides haaletamas xx inimest, keskmiseks osalusprotsendiks kujunes xx%.

Kusiitlustulemused omavalitsuste kaupa:

- **Alajõe vald**

Kokku osales kusiitluses xx inimest st xx% koigist haaletajast. Uhinemist toetas xx inimest (xx%), vastu oli xx inimest (xx%).

- **Iisaku vald**

Kokku osales kusiitluses xx inimest st xx% koigist haaletajast. Uhinemist toetas xx inimest (xx%), vastu oli xx inimest (xx%).

- **Illuka vald**

Kokku osales kusiitluses xx inimest st xx% koigist haaletajast. Uhinemist toetas xx inimest (xx%), vastu oli xx inimest (xx%).

- **Mäetaguse vald**

Kokku osales kusiitluses xx inimest st xx% koigist haaletajast. Uhinemist toetas xx inimest (xx%), vastu oli xx inimest (xx%).

- **Tudulinna vald**

Kokku osales kusiitluses xx inimest st xx% koigist haaletajast. Uhinemist toetas xx inimest (xx%), vastu oli xx inimest (xx%).